

Sülemlemise vältimine, emeraldusvõre kasutamine, emakasvatus

**Kokkuvõte Endel Kivistiku ettekandest Harju Mesinike Seltsi õppepäeval
27.05.2009.a., lektorileping PR-5-1.5-51**

Mesindusloeng toimus Eesti mesindusprogrammi raames, mida toetab Euroopa Liit

Sülemlemine on mesilaspere loomulik paljunemisviis. Selle vastu võitlemine on tegelikult vägivald mesilasperede kallal. Kuna aga sülemite valvamine, nende püüdmine ja ka toodangu vähenemine eriti mesinikele ei meeldi, siis tuleb mitmesuguste võtetega katsuda sülemitungi vältida.

Sülemlemistungi soodustab peres tekkinud ruumipuudus, vanemad emad. Samuti ka liiga palju amm-mesilasi, kel pole tööd vahlade kasvatamisel, kui puudub looduses nektari korje.

Sülemlemiseelsesse seisundisse läinud perel tööhoog kaob, lesekärje ehitus lõpeb, kärje põhja siiski mesilased kuigipalju hea korje puhul ehitavad. Kui ema on juba kupu algesse munenud, on pere sülemlemiseks valmis. Peale esimese kupu kaanetamist väljub ilusa ilmaga esmasülem. Emakuppude eemaldamine tavaliselt sülemlemistungi ei kõrvalda, vaid lükkab seda ainult edasi.

Et vältida sülemlemist, tuleks pidada selliseid peresid, mis ei ole sülemlemisaltid. Kui teha pidevaid ülestähendusi oma mesilas, leidub kindlasti mõningaid peresid, mis pole aastaid sülemlenud. Nendest peredest tuleb võtta paljundusmaterjali.

Tähtis on mesilastele maksimaalse töökoormuse andmine. Kevadel varakult, kui loodusest juba mingisugust saaki leidub, tuleb peresid laiendada kärje põhjadega, alul haudmekärje ja kattekärje vahele, edaspidi ka pesa keskele. Oma mesilas kasutan ma kogu suve jooksul ehitusraame kattekärje ja vahelaua vahel.

Et vältida sülemlemist, tuleb paljunema kippuv pere tõsta mõne nõrgema pere asemele. Emad tuleks aga kattepuuri alla panna. Nii kaotab tugev pere oma lennumesilased ja nõrgem pere kosub juurde tulnud mesilastega kiiresti. Sellega on sülemlemine ära hoitud.

Üldiselt tuleb sülemlemise vältimiseks magasinid varem peale panna, siis kui pere katab juba 15-16 raami. Mina olen kasutanud algul koorimismagasine, sinna lähevad mesilased meelsasti tööle. Need madalad magasinid ei jahuta pesa, sinna tavaliselt emad munema ei lähe.

Emeraldusvõre kasutamine

Viimasel ajal soovitatakse haudmetegevuse piiramist vertikaal emeraldusvõredega, mis on mesinikele küll lisatöö, kui annab ka praktilist kasu.

1. Haudmetegevuse piirang tõstab oluliselt mee toodangut
2. Perede läbivaatus võtab vähem aega, kontrollitakse emaga taru osa

3. Talvepesa moodustub uutele kärgedele
4. Mee võtmise toimub sellest taru osast, kus puudub haue

Võrega vahelaud paigutatakse lamavtarru suurema lennuava servale. See jagab taru kaheks osaks. Siis tuleb tõsta ema kolmel – neljal sel aastal ehitatud haudmekärjega taru taskuossa.

Kohe lisatakse juurde ka paar-kolm kärjepõhja. Taskuosa lendla jääb suletuks. Pere lend toimub suure lendla kaudu. Kaheksa päeva pärast kontrollitakse emata taskuosa üle. Juhul, kui on ehitatud aseema kuppe, tuleb need kõrvaldada. Taskuosa laiendatakse edaspidi kärje põhjadega, kuni see ruum saab kargi täis. Emata ossa panen eelmise aasta valmis ehitatud kärjed, et perel oleks lihtsam nektarit paigutada. Kui peres koordub rohkem mesilasi, asetan emata poolele peale magasini.

Kui kõik on vastavalt tehtud, ei ole pered eriti sülemlema kipunud. Kui aga seda siiski juhtub, sulgen võre jäiga vahelauaga ja avan tagalendla. Seega kaotab pere lennumesilased. Tavaliselt kaob siis ka sülemitung. Võre sulgedes tuleb emata poolele anda mingisugune ema, seega väldib see võõremade arengu. Ema pannakse Titovi puuriga kärgede vahele, teda ei vabastata. Sellisena on pere terviklik - ema on, kuid hauet juurde ei teki. Sülemlemishooaja möödudes võib jäiga vahelaua eemaldada, siis tuleb puuristatud ema ka välja võtta.

Olen alustanud emade isoleerimist taru taskuossa kuskil poolest maist kuni juunikuu alguseni, olenevalt muidugi perede arengust ja ilmastikust.

Emakasvatus

Tavaliselt vahetan mesilasemad kahe aasta tagant uute vastu. Mõned eriti heade omadustega emad on ka kauemaks jäänud. Emakasvatust teen ma aseema kuppudest. Selleks on mul välja valitud paremate omadustega pered: sülemlemiskainus, vagusus, suurem toodang ja hea talvitus. Nendesse peredesse panen sisse kärjepõhjaga kärjed, märkides raamile kuupäevad. Tavaliselt kahe – kolme päevaga on kärjed valmis ehitatud ja emal täis munetud. Siis teen kärje keskossa traadist ülespoole 10-20 cm pikkused 2cm kõrgused sisselõiked. Kui on rohkem emasid vaja, siis kasutan ka ammperesid, kui vähem, siis asetan need raamid peredesse, kus toimub ema vahetus. Eelnevalt on sealt juba emad kõevaldatud ja aseema kupid maha võetud. Ammperedesse antud kuppe vajadusel arvenda, et neid oleks parem puuristada. Et saada paremaid emasid, peab olema mesilas ka lese kasvatus. Selleks olen välja valinud teatud heade omadustega pered.

Parematel leseperedel lasen kogu suve jooksul leski koorduda 2-3 raamil. Teistel peredel kasutan ehitusraame, kus lesehaudme pidevalt kõrvaldan.

Endel Kivistik